

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	LUMI Luonnollinen, luova minä - polkuja hyvinvointiin
Hakemusnumero	R-00045
Valintakokouksen päivämäärä	12.12.2022
Hakijan virallinen nimi	KSAK Oy
Osatoteuttajat	Ksakki ry, Kuusamo-opiston kannatusyhdistys ry
Toimintalinja	4
Erityistavoite	4.3
Alkamispäivämäärä	1.1.2023
Päätymispäivämäärä	30.9.2025

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

Kiinnostus luonnon, taiteen ja kulttuurin ennaltaehkäiseviin ja korjaaviin hyvinvointivaikutuksiin on kasvanut. Olemassa olevien palveluiden rinnalle kaivataan uudenlaisia toimintatapoja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kokonaisvaltaisesti ja ennaltaehkäisevästi. Taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisiä toimintoja yhdistäen voidaan monipuolisemmin edistää osallisuutta ja työ- ja toimintakykyä. Kuusamolle ominainen luontolähtöisyys ja monipuolinen kulttuuri ovat olennainen osa kuusamolaisen ihmisen elinpiiriä, minkä vuoksi on luontevaa kehittää tavoitteellista toimintaa ja palveluita niiden yhteyteen.

LUMI-yhteishankkeen toteuttavat KSAK Oy, Ksakki ry ja Kuusamo-opisto. Kohderyhminä ovat työmarkkinoille heikosti integroituneet henkilöryhmät erityisesti nuoret, ikääntyneet, osatyökykyiset, koulupudokkaat, maahanmuuttajataustaiset sekä henkilöt, joilla on neuropsykiatrisia haasteita. Toisena kohderyhminä ovat heidän parissaan työskentelevät taide-, kulttuuri-, luonto-, hyvinvointi-, sosiaali-, terveys-, kuntoutus-, koulutus-, opetus- ja ohjausammattilaiset, työllisyyspalveluiden ammattilaiset sekä kolmannen sektorin toimijat.

Hankkeen tavoitteet:

Tavoitteena on pilotoida uusia ja edelleen kehittää aiempien hankkeiden taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisiä toimintamalleja, joilla edistetään laajasti osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä, ja yhdistää niitä entistä tiiviimmin toisiinsa. Toimintaa ja asiakaskohtaamisia tuodaan entistä enemmän muihin ympäristöihin tavanomaisten tilojen lisäksi. Hankkeessa pilotoidut toiminnot mallinnetaan ja arvioidaan. Tavoitteena on, että osallistujat ymmärtävät luonnon ja luovuuden merkityksen henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille ja osaavat etsiä niistä hyvinvointia tutkitusti vahvistavia kokemuksia. Jaetut kokemukset ovat tuottaneet osallistujille merkityksellisiä liittymisen ja kuulumisen kokemuksia suhteessa yhteisöön ja ympäristöön. Itsetuntemuksen, hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääntyminen vaikuttavat työ- ja toimintakykyyn niitä vahvistaen ja ehkäisevät syrjäytymistä.

Osatavoite 1: Vaikeimmin työllistyvien osalta työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen tai edistäminen. Ennaltaehkäisevästi ja varhaisen puuttumisen avulla katkaista syrjäytymiskierre. Näiden kautta yhteiskuntaan, koulutukseen ja työmarkkinoille kiinnittymisen tukeminen.

Osatavoite 2: Taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisten yhteisöllisten tapahtumien ja tilojen luominen. Osana asiakastyötä toteutetaan yhteisöllisiä tapahtumia ja tilaisuuksia, joihin voidaan osallistaa kuntalaisia laajemminkin.

Osatavoite 3: Edistetään ammattilaisten osaamista ja keinoja taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisten menetelmien hyödyntämisessä osana sote- ja hyte-palveluita sekä koulutus- ja työllisyyspalveluita. Lisätään heidän osaamistaan vähemmistöryhmien huomioimisesta em. toimintojen osallistujina.

Konkreettiset toimenpiteet:

Kokeileva kehittämistyö etenee vaiheittain: perehtyminen, suunnittelu, pilotti, arviointi, mallintaminen ja edelleen kehittäminen. Hanke jakautuu seuraaviin työpaketteihin:

TP 1. Kuntouttava taide-, kulttuuri- ja luontolähtöinen ryhmä- ja yksilötoiminta

Osallistujan polku kulkee yksilötoiminnasta ryhmään ja yhteisölliseen toimintaan. Jokaiselle laaditaan henkilökohtaiset tavoitteet, jotka kytetään osaksi olemassa olevia suunnitelmia (esim. kuntoutus- ja aktivointisuunnitelma) ja konkreettinen jatkosuunnitelma osallistumisen loputtua. Toteutetaan 3 kk:n ryhmiä. Tapaamisten kesto määräytyy osallistujien toimintakyvyn mukaan. Lisäksi toteutetaan pop-up-ryhmiä, joiden kesto on 1 kk. Tavoitteena vastata heidän tarpeisiinsa, jotka eivät kykene osallistumaan 3 kk ryhmiin. Osana toimintaa kehitetään Hyvinvointireseptiä.

TP 2. Taide-, kulttuuri- ja luontolähtöinen ennaltaehkäisevä harrastus- ja osallistava ryhmätoiminta
Kehitetään toimintoja, joilla tavoitetaan hankkeen kohderyhmään kuuluvia ihmisiä (maahanmuuttajat, syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, työttömät, miehet/pojat), jotka eivät ole hakeutuneet opiston harrastekursseille ja madalletaan heidän kynnystään osallistua hankkeen toimintaan.

- Hakevan toiminnan kehittäminen ja yhteistyöverkoston rakentaminen.
- Osallisuutta ja monikulttuurisuutta tukevan kansalaisopistotoiminnan kehittäminen pilottikurssien kautta.
- Kurssien palaute, arviointi, mallinnus, juurruttaminen opiston toimintaan.

TP 3. Taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisten yhteisöllisten tapahtumien ja tilojen luominen

TP1:ssä kuvatut polut johtavat yhteisöllisiin tiloihin ja tapahtumiin. Osallistajat ovat aktiivisia toimijoita ideoinnista toteutukseen. Lopputuotos esim. näyttely, luova maisemointityö, tila-, digi-, käsityö- tai ympäristötaideteos, esitys, toritapahtuma, taidepolku, julkaisu, multimediaesitys. Toiminnassa huomioidaan Oulu2026-kulttuuripääkaupunki-hankkeen teemat. Osallistujien omia, hankkeen ulkopuolisia toimintaideoita kannustetaan ja tuetaan esim. rahoitusmahdollisuuksia selvittämällä. Yhteistyötahoja mm. nuorten työpaja, Nuortentalo Winssi, Kumppanuustalo Nuotta, Kohtaamo, MLL, SPR, Kuusamon Lintukerho ry, Taitokeskus, Metsähallitus, matkailu- ja kulttuurikeskus Karhuntassu, muut hankkeet, kuntalaiset ja matkailijat. Luodaan osallisuutta lisäävien tapahtumien vuotuinen toimintamalli ja yhteistoiminnan käsikirja.

TP 4. Osaamisen kehittäminen kasvatus-, sote-, hyte-, luovan ja luontoalojen ammattilaisille

Kehitetään uusia luonto- ja luovuuslähtöisiä täydennyskoulutuksia hankkeen kohderyhmän kanssa toimiville sote-, hyvinvointi-, opetus- ja ohjausalan jne. ammattilaisille Kuusamossa ja Taivalkoskella. Kehitetään ammattilaisten osaamista luonto- ja luovuuslähtöisten menetelmien hyödyntämiseksi asiakkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemiseksi. Hankkeen alussa järjestetään lyhyempiä 1 op laajuisia ammatillisia täydennyskoulutuksia "maistiaisina" ja kiinnostuksen herättäjinä. Myöhemmin pidempikestoinen osaamista syventävä täydennyskoulutus: luonto 2 op ja luovuus 2 op. Tavoitteena on juurruttaa koulutukset osaksi alueellista koulutustarjontaa.

TP 5. Arviointi

Arviointia toteutetaan määrällisesti ja laadullisesti. TP1 Osallistuja: WHOQOL-BREF-elämänlaatumittari, oma havainnointi ja osallistujapalaute. THL:n Pienet onnistumisen tarinat -menetelmä. Ryhmien

onnistumista ja tuloksellisuutta arvioidaan työparityöskentelynä aina ryhmän jälkeen hyödyntäen arvioita seuraavassa pilotissa. TP2 Pilotti- ja pop-up-ryhmien osallistujapalautteet TP2 ja TP4 Koulutuspalautteet TP3 Yhteistyöverkoston palaute. Määrälliset mittarit: osallistujamäärä, toimintamallien määrä.

TP 6. Viestintä ja vaikuttaminen

Luodaan visuaalinen ilme, tarvittava materiaali ja Instagram-tili. Perustetaan kotisivu, joka sisältää vaikuttavuuskerrontaan pohjautuvan blogiosuuden. Blogiteksti jaetaan uutiskirjeenä verkostolle pilottien sykleissä. Tuloksia kuvataan erilaisina julkaisuina. Järjestetään 2-3 hankkeen toimintaa ja jo saatuja kokemuksia jakavaa seminaaria, joissa asiantuntijapuheenvuoroja sekä toiminnan ja toimintamallien rikastuttamista sektorirajat ylittävän vuorovaikutuksen ja yhteiskehittämisen avulla. Osallistutaan paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin verkostoihin.

Toimenpiteet toteutetaan Kuusamossa tai etänä, mutta osallistujia voi tulla myös Taivalkoskelta.

Hankkeen tuloksena ammattilaisten menetelmäosaaminen paranee, mikä monipuolistaa asiakkaan palveluita ja lisää sekä hänen että hänen kanssaan työskentelevän ammattilaisen osallisuutta. Vähemmistöryhmät saavat heidät paremmin huomioivaa toimintaa. Vertaisohjaajatoimintamallia voidaan hyödyntää alueen eri toimijoiden kesken. Luotuja koulutusmalleja hyödynnetään uusien koulutusten toteutuksessa. Tapahtumien vuotuisen toimintamallin avulla eri tahot yhdessä asiakkaidensa kanssa voivat valmistella osallistumista yhteisöllisiin tapahtumiin, mikä lisää osapuolien hyvinvointia, tuo sisältöä toiminnan vuodenkiertoon ja edistää monialaista yhteistyötä. Tärkeä tulos on myös saatu tieto toteutetun toiminnan vaikuttavuudesta hankkeen aikana.

Lisätietoja hakemuksesta

Kustannusarvion jakaantuminen:

KSAK Oy: EU+valtio: 164 104 €, kokonaiskustannukset: 218 806 €

Ksakki ry: EU+valtio: 201 135 €, kokonaiskustannukset: 268 181 €

Kuusamo-opiston kannatusyhdistys ry: EU+valtio: 61 060 €, kokonaiskustannukset: 81 418 €

Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden arvioitu määrä:

122 osallistujaa (102 asiakasosallistujaa, 20 ammattilaista). Tavoitteena on, että 35 henkilöä on ryhtynyt työnhakuun, 15 henkilöä siirtynyt koulutukseen ja 4 henkilöä työllistynyt jättäessään hankkeen.

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen kustannusarvio yhteensä	568 405 €
Hankkeen rahoitussuunnitelma yhteensä	568 405 € (kunta: 146 505 €, yksityinen: 85 264 €)
Hankkeen EU- ja valtion -rahoitus	426 299 €, 75 %

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja toteuttaa sen toimintalinjan 4 erityistavoitetta 4.3 Yhdenvertaiseen osallisuuteen. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet ja erityistavoitekohtaisessa arvioinnissa hanke sai riittävästi pisteitä (31/52) tullakseen rahoitetuksi. Kuusamon kaupungilta on myönteinen päätös kuntarahoitusosuudesta (10 %).

Hanke tukee hyvin erityistavoitteen päätavoitetta vahvistaa heikoimmassa työmarkkina-asemassa ja suurimmassa huono-osaisuusriskissä olevien henkilöiden aktiivista toimijuutta ja osallisuutta sekä ylläpitää ja parantaa heidän työ- ja toimintakykyään. Hankkeessa vastataan myös ohjelman tavoitteisiin

kehittää kansalaistoimijalähtöisiä toimintamalleja, joilla lisätään yhteisöllistä hyvinvointia ja eri väestöryhmien vuorovaikutusta.

Hankkeessa kehitetään, levitetään ja juurrutetaan taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisiä menetelmiä osaksi sote- ja hyte- sekä koulutus- ja työllisyyspalveluita sekä edistetään ammattilaisten osaamista heikoimmassa asemassa olevien ryhmien palveluiden ja yhteiskuntaan kiinnittymisen parantamiseksi. Hankkeen tarve on todettu yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa ja asiakasohjauksesta hankkeen toimintoihin on sovittu. Hankkeen valmistelussa on kuultu alueen toimijoita laajasti. Hanke tukee Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman toteuttamista (Pohjois-Pohjalainen aktiivinen, hyvä ja toimiva arki).

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Erityisten valintaperusteiden pisteytyksessä hanke sai yhteensä 31/52 pistettä.

Käsittelyt:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA - rahoituskokous 3.11.2022

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Kulttuuri ja luovat alat -teemaryhmä 4.11.2022

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 12.12.2022

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan yhteistyöryhmä 22.12.2022

Rahoittaja **puoltaa** / ei **puolla** hakemuksen hyväksymistä